

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

**Робоча програма
навчальної дисципліни**

"ВАЛЮТНО-ФІНАНСОВІ РОЗРАХУНКИ"

**для студентів напряму підготовки
6.030508 "Фінанси і кредит"
денної форми навчання**

Харків. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015

Затверджено на засіданні кафедри фінансів.
Протокол № 1 від 11.09.2014 р.

Самостійне електронне текстове мережне видання

Укладачі: Кондусова Л. Ф.
Кіпа М. О.
Олійник Т. В.

Р 58 Робоча програма навчальної дисципліни "Валютно-фінансові розрахунки" для студентів напряму підготовки 6.030508 "Фінанси і кредит" денної форми навчання : [Електронне видання] / уклад. Л. Ф. Кондусова, М. О. Кіпа, Т. В. Олійник. – Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. – 40 с. (Укр. мов.)

Подано тематичний план навчальної дисципліни та її зміст за модулями й темами, плани лекцій, практичних занять. Наведено матеріали для написання есе, запитання для самостійного опрацювання.

Рекомендовано для студентів напряму підготовки 6.030508 "Фінанси і кредит" денної форми навчання.

Вступ

Розвиток науково-технічних, виробничих, зовнішньоекономічних та інших форм співробітництва країн-членів Міжнародного валютного фонду (МВФ) обумовили необхідність у подальшому вдосконаленні, у зв'язку з новими економічними умовами розрахунково-кредитних відносин між країнами.

Багатосторонню координацію як у сфері виробництва, так і зовнішньоторгових зв'язків меж країнами визначено їх спільним напрямом розвиток міжнародних розрахунків країн-членів МВФ. Багатостороннє балансування як торгівлі, так і платіжного обігу країн є потребою у сфері обігу, що швидко розвивається, і водночас така система створює найкращі умови для спільного планування виробничих сфер.

Якісні зміни в міжнародних економічних відносинах країн Заходу і Сходу спричинили потребу у відповідній перебудові механізму розрахунків між ними.

Навчальна дисципліна "Валютно-фінансові розрахунки" є вибірковою навчальною дисципліною та вивчається, згідно з навчальним планом підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня "бакалавр" напряму підготовки 6.030508 "Фінанси і кредит" для денної форми навчання.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 0305 "Економіка та підприємництво"	Нормативна
Змістових модулів – 2	Напрямок підготовки 6.030508 "Фінанси і кредит"	Рік підготовки
		3-й
Загальна кількість годин – 144		Семестр
		5-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2; самостійної роботи студента – 6	Освітній ступінь: бакалавр	Лекції
		28 год
		Практичні, семінарські
		28 год
		Самостійна робота
		88
		Вид контролю
Залік		

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить 64 %.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання даної навчальної дисципліни є вивчення етапів формування світової та регіональної валютно-фінансових систем, а також її головних елементів, форм і методів розрахунків.

Об'єктом навчальної дисципліни є процес управління рухом валютних коштів.

Предметом навчальної дисципліни є особлива сфера виробничих відносин у зовнішній діяльності суб'єктів господарювання. Ця сфера являє собою економічні відносини, що складаються у світовому господарстві між урядами, національними й міжнародними фінансовими і кредитними інститутами, юридичними і фізичними особами щодо фінансування, кредитування, розрахунків в іноземних валютах. Вивчення організацій валютно-фінансового співробітництва стає все більш актуальним в умовах загострення кризи всієї системи державно-монополістичного регулювання світового господарства і його валютної системи.

Завдання навчальної дисципліни – опанувати теоретичні основи і практичні питаннями валютно-фінансових розрахунків.

Запропонована навчальна дисципліна "Валютно-фінансові розрахунки" пов'язана з навчальними дисциплінами "Гроші та кредит", "Макро-економіка", "Фінанси".

Засвоєння навчальної дисципліни "Валютно-фінансові розрахунки" має забезпечити формування в майбутнього бакалавра фундаментальних знань з економіки і набуття навичок у:

з'ясуванні сутності світової валютної системи;

визначенні основних елементів світової валютної системи;

умінні читати платіжний баланс держав і порівнювати результати;

визначенні особливостей становлення валютного ринку;

визначенні принципів співробітництва держав у сфері міжнародних фінансів;

визначенні курсів продавця і покупця на різних валютних ринках.

У результаті вивчення навчальної дисципліни "Валютно-фінансові розрахунки" у студента мають сформуватися професійні компетентності, наведені у табл. 2.1.

Професійні компетентності, які отримують студенти після вивчення навчальної дисципліни

Код компетентності	Назва компетентності	Складові компетентності
ВФР* 1	Ухвалювати рішення щодо визначення факторів, які впливають на валютний курс гривні	Визначати основні риси валютної системи золотого стандарту і властивий їм механізм міжнародних розрахунків
		Визначати сутність резервних валют
		Визначати поняття паритету купівельної спроможності
		Здійснювати аналіз девальвації та ревальвації резервних валют
ВФР* 2	Розробляти ефективні рішення щодо впровадження різних видів валютних операцій ("спот", "форвард" "своп")	Визначати спосіб запобігання курсовим утратам у процесі експорту та імпорту товарів, переміщенні капіталів за кордон
		Давати оцінку платіжного балансу України
ВФР* 3	Здійснювати обґрунтування щодо використання ефективних форм розрахунків у зовнішньо-економічній діяльності підприємств	Визначати чинники, які впливають на вибір валютно-фінансових і платіжних умов контракту
		Визначати методи і джерела фінансування імпортерів та експортерів
		Обґрунтовувати такі форми кредитування, як "рентинг" та "лізинг"

*ВФР – валютно-фінансові розрахунки

Структуру складових професійних компетентностей та їх формування, відповідно до Національної рамки кваліфікацій України, наведено в додатку А.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Сутність валютних систем та валютних операцій

Тема 1. Валютні відносини та валютна система

1.1. Основні риси валютних відносин і валютних систем.

Характер зв'язку між суспільними відтвореннями, міжнародними економічними і валютними відносинами. Світова валютна система вільної конкуренції як сукупність валютних систем окремих елементів країн. Основні риси світової валютної системи золотого стандарту і властивий їм механізм міжнародних розрахунків. Сутність резервної системи.

1.2. Валютний курс як економічна категорія.

Сутність та цілі валютного курсу. Монетарний і золотий паритет. Класичний механізм золотих точок. Поняття паритету купівельної сили.

1.3. Роль СПЗ, екю, євро в сучасній валютній системі.

Поняття та види міжнародної ліквідності. Сутність валютної кризи. Система та методика розрахунку СПЗ. Формування європейської валютної одиниці.

1.4. Валютна політика і форми валютної політики.

Валютна політика і заходи реалізації валютної політики. Сутність структурної та поточної валютної політики. Поняття основних форм валютної політики (дисконтна, девізна) та її різновидів (валютна інтервенція, валютні обмеження, диверсифікація валютних резервів, режим валютного курсу, девальвація і ревальвація).

Тема 2. Міжнародні валютні ринки та валютні операції

2.1. Характеристика валютних ринків.

Валютний ринок: поняття, види, функції, інституціональна структура. Національні й регіональні валютні ринки. Міжнародний (європейський) і світовий ринки. Передумова створення валютних ринків.

2.2. Котирування іноземних валют.

Котирування іноземних валют: поняття, методи, особливості котирування на міжнародному ринку. Роль кросованих курсів у діяльності девізних банків. Курси продавців та покупців.

2.3. Класифікація валютних операцій.

Умови необхідності у здійсненні валютних операцій. Формування валютної позиції та виникнення курсового ризику під час здійснення банківських операцій із іноземною валютою. Поняття валютної спекуляції, її вплив на формування валютних курсів.

Види валютних операцій ("спот", "форвард", "своп"). Виникнення валютних операцій для регулювання робочих інвалютних балансів комерційних уповноважених банків. Термінові форвардні угоди з іноземною валютою: визначення, ознаки. Котирування валют за терміновими угодами, визначення курсу "своп". Принципи підрахунку розміру премії (надбавки) і дисконту (знижки) до курсу "спот".

Цілі термінових валютних операцій. Принципи здійснення спекулятивної гри на підвищення чи зниження курсу валюти за допомогою форвардних угод. Механізм використання термінових валютних операцій як спосіб запобігання курсовим утратам у процесі експорту та імпорту товарів, переміщення капіталів за кордон.

2.4. Валютний арбітраж.

Поняття, принципи та види валютного арбітражу. Цілі спекулятивного й конверсійного валютного арбітражу. Сутність відсоткового арбітражу та принципи його дії.

Тема 3. Форми, види та принципи зовнішньоекономічної діяльності

3.1. Форми зовнішньоекономічної діяльності.

Сутність та зміст форм зовнішньоекономічної діяльності: зовнішня торгівля, спільне підприємство, надання послуг, міжнародна співпраця, міжнародні об'єднання й організації, вільні економічні зони.

3.2. Види зовнішньоекономічної діяльності.

Сутність та зміст видів зовнішньоекономічної діяльності, які дозволені чинним законодавством України.

3.3. Принципи зовнішньоекономічної діяльності.

Визначення сутності поняття "принципи зовнішньоекономічної діяльності" (ЗЕД) та розкриття змісту її основних принципів.

Тема 4. Платіжний і розрахунковий баланси

4.1. Сутність та роль міжнародних балансів у ЗЕД країни.

Баланси міжнародних розрахунків: поняття та класифікація. Розвиток економічних та інших видів міжнародних відносин і їхнє відображення в системі балансів міжнародних розрахунків.

4.2. Платіжний баланс і його зміст.

Платіжний баланс і валютний курс, взаємодія між ними. Фактори, що впливають на динаміку основних статей платіжного балансу. Поняття нерівноваженості платіжного балансу і його балансування.

Цілі, методи, межі та суперечності державно-монополістичного впливу на окремі статті платіжного балансу.

Валютні обмеження – метод прямого регулювання валютного курсу і платіжного балансу. Вплив валютних обмежень на зовнішню торгівлю й інші види зовнішньоекономічних зв'язків.

4.3. Техніка складання платіжного балансу.

Структура платіжного балансу. Сутність операцій, які заносять за дебетом та кредитом платіжного балансу. Характеристика основних та похідних операцій. Дефіцит платіжного балансу і його вплив на економіку країни.

Змістовий модуль 2

Міжнародні розрахунки

Тема 5. Організація міжнародних розрахунків

5.1. Зовнішньоторговельні контракти.

Сутність зовнішньоторговельних операцій та їх роль у міжнародній інтеграції. Характеристика зовнішньоторговельного контракту і його основних розділів.

Поняття базисних умов поставки: "Інкотермс-2010".

Ціноутворення в зовнішньоторговельній діяльності.

Сутність комісійних та консигнаційних контрактів у зовнішньоекономічній діяльності українських підприємств.

5.2. Валютно-фінансові та платіжні умови зовнішньоторговельних контрактів.

Характеристика чинників, які впливають на вибір валютно-фінансових та платіжних умов контракту. Елементи валютно-фінансових та платіжних умов зовнішньоторговельних контрактів. Характеристика валюти ціни і валюти платежу.

Валютне застереження та форми валютного застереження.

Умови розрахунків у зовнішньоторговельних контрактах: наявний платіж, кредит, розрахунки у кредит із опціоном наявного платежу.

5.3. Засоби платежу.

Сутність векселя та види векселів, які застосовують у міжнародній торгівлі.

Характеристика норм вексельного права.

Сутність індосаменту та його види.

Характеристика чеків у міжнародній торгівлі.

5.4. Форми розрахунків.

Характеристика розрахунків у зовнішній торгівлі: банківський переказ, інкасо, акредитив. Особливості застосування різних форм розрахунків за різних умов платежу. Види акредитивів.

5.5. Банківські гарантії.

Банківські гарантії: безумовні та умовні. Види гарантій: платіжні та договірні.

Валютні ризики в міжнародному комерційному обороті й засоби захисту від них. Значення термінових угод із іноземною валютою. Використання захисних застережень, їхні види, можливості застосування в сучасних умовах, ступінь ефективності в покритті курсових витрат.

5.6. Комерційні документи.

Поняття та класифікація зовнішньоторговельної документації. Види торговельних та транспортних документів.

Тема 6. Міжнародні кредитні відносини

6.1. Класифікація зовнішньоторговельних кредитів.

Основні ознаки, за якими класифікують зовнішньоекономічні кредити. Сутність комерційних, банківських, брокерських кредитів. Нові форми кредитування: "рентинг" і "лізинг".

Види банківського кредитування: експортний, фінансовий і валютний.

6.2. Організація кредитно-розрахункового обслуговування.

Методи та джерела фінансування імпортерів і експортерів. Засоби кредитування імпортерів. Головні критерії у процесі розгляду заяв позичальника під час отримання валютного кредиту (валютна окупність проекту; фінансові можливості позичальника, які б забезпечували повернення кредиту, економічна ефективність кредитного проекту).

Тема 7. Міжнародні та регіональні валютно-фінансові організації країн із ринковою економікою

7.1. Міжнародний валютний фонд.

Принципи побудови МВФ. Основні методи та форми діяльності МВФ. Характеристика керівних органів МВФ. Умови, на яких Україна стала членом МВФ. Формування капіталу МВФ.

7.2. Організація Міжнародного банку реконструкції та розвитку (МБРР).

МБРР – це перший інвестиційний інститут. Цілі та завдання МБРР. Керівні органи МБРР. Формування капіталу банку. Характеристика Міжнародної асоціації розвитку, Міжнародної фінансової корпорації та Багатостороннього агентства з гарантії капіталовкладень.

7.3. Регіональні банки розвитку.

Історичні передумови створення регіональних банків. Цілі та завдання регіональних банків Азії, Африки й Латинської Америки. Створення Азіатського банку розвитку, Міжамериканського банку розвитку та Африканського банку розвитку.

7.4. Регіональні валютно-кредитні та фінансові організації ЄС.

Формування інтеграційного комплексу ЄС. Організація Європейського фонду розвитку і Європейського фонду орієнтації та гарантування сільського господарства. Характеристика Європейського фонду регіонального розвитку і Європейського фонду валютного співробітництва. Організація Європейського центрального банку.

7.5. Організація банку міжнародних розрахунків (БМР).

Роль і місце МБР серед міжнародних валютно-кредитних організацій. Завдання, цілі та функції БМР.

7.6. Світова організація торгівлі (СОТ).

Сутність, цілі й завдання СОТ. Основні принципи та функції СОТ. Правила вступу до СОТ.

4. Структура навчальної дисципліни

Із самого початку вивчення навчальної дисципліни кожен студент має бути ознайомлений як із робочою програмою навчальної дисципліни і формами організації навчання, так і зі структурою, змістом та обсягом кожного з її навчальних модулів, а також з усіма видами контролю та методикою оцінювання сформованих професійних компетентностей.

Вивчення студентом навчальної дисципліни відбувається шляхом послідовного і ґрунтовного опрацювання навчальних модулів. Навчальний модуль – це окремий, відносно самостійний блок дисципліни, який логічно об'єднує кілька навчальних елементів дисципліни за змістом та взаємозв'язками. Тематичний план дисципліни складається із двох змістових модулів (табл. 4.1).

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	усього	У тому числі		
		лекційні	практичні	самостійна робота
				підготовка до занять
1	2	3	4	5
Змістовий модуль 1. Сутність валютних систем та валютних операцій				
<i>Тема 1.</i> Валютні відносини та валютна система	14	2	2	10
<i>Тема 2.</i> Міжнародні валютні ринки та валютні операції	27	6	6	15
<i>Тема 3.</i> Форми, види та принципи зовнішньоекономічної діяльності	27	6	6	15
<i>Тема 4.</i> Платіжний і розрахунковий баланси	14	2	2	10
Разом за модулем 1	82	16	16	50
Змістовий модуль 2. Міжнародні розрахунки				
<i>Тема 5.</i> Організація міжнародних розрахунків	27	6	6	15
<i>Тема 6.</i> Міжнародні кредитні відносини	23	4	4	15
<i>Тема 7.</i> Міжнародні та регіональні валютно-фінансові організації країн із ринковою економікою	12	2	2	8
Разом за модулем 2	62	12	12	38
Усього годин	144	28	28	88

5. Теми та плани семінарських занять

У процесі проведення семінарських та практичних занять студенти мають набути навичок в осмисленні знань, здобутих на лекційних заняттях, практичному використанні нормативних та законодавчих матеріалів.

Метою проведення семінарських занять є формування у студентів власної думки щодо поставлених запитань, а також набуття ними навичок в опрацюванні економічної літератури.

Семінарські заняття стимулюють розвиток продуктивного мислення студентів під час обговорення проблеми, що розглядають; створюють безпосередній контакт викладача зі студентами, залучають студентів до дискусії.

Проведення практичних занять із дисципліни "Валютно-фінансові розрахунки" сприятиме набуттю практичних навичок у вирішенні завдань та виробничих ситуацій.

План проведення семінарських занять наведено в табл. 5.1.

Таблиця 5.1

Плани семінарських занять

Назва теми	Програмні питання	Кількість годин	Література
1	2	3	4
Змістовий модуль 1. Сутність валютних систем та валютних операцій			
<i>Тема 1.</i> Валютні відносини та валютна система	<i>Семінарське заняття 1</i> 1. Світова валютна система та етапи її створення. 2. Європейська валютна система. 3. Методика розрахунку СПЗ. 4. Валютна політика та її різновиди	2	Основна: [1; 14]. Додаткова: [11]
<i>Тема 2.</i> Міжнародні валютні ринки та валютні операції	<i>Семінарське заняття 2</i> 1. Характеристика валютних ринків та особливості їх функціонування в сучасних умовах. 2. Методи котирування. 3. Види валютних операцій. 4. Характеристика валютного та відсоткового арбітражу	5	Основна: [1; 14]. Додаткова: [2]
<i>Тема 3.</i> Форми, види та принципи зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД)	<i>Семінарське заняття 3</i> 1. Характеристика форм ЗЕД. 2. Характеристика видів ЗЕД. 3. Сутність принципів ЗЕД	6	Основна [13]. Додаткова [10]

1	2	3	4
<i>Тема 4. Платіжний і розрахунковий баланси</i>	<i>Семінарське заняття 4</i> 1. Характеристика міжнародних балансів. 2. Взаємозв'язок платіжного балансу із валютним курсом. 3. Структура платіжного балансу	1	Основна: [13]. Додаткова: [12]
Змістовий модуль 2. Міжнародні розрахунки			
<i>Тема 5. Організація міжнародних розрахунків</i>	<i>Семінарське заняття 5</i> 1. Характеристика розділів контракту. 2. Роль "Інкотермс-2010" у міжнародних розрахунках. 3. Методи визначення ціни контракту. 4. Характеристика чинників, які впливають на вибір валютно-фінансових та платіжних умов контракту. 5. Валютні ризики. 6. Характеристика ЄВЗ. 7. Характеристика ЄЧЗ. 8. Особливості форм розрахунків у зовнішньоекономічній діяльності. 9. Роль і зміст банківських гарантій у міжнародній торгівлі. 10. Сутність та класифікація зовнішньоторговельної документації	3	Основна: [1]. Додаткова: [11]
<i>Тема 6. Міжнародні кредитні відносини</i>	<i>Семінарське заняття 6</i> 1. Класифікація зовнішньоекономічних кредитів. 2. Засоби кредитування експортерів та імпортерів	2	Основна: [14; 15]. Додаткова [17]
<i>Тема 7. Міжнародні та регіональні валютно-фінансові організації країн із ринковою економікою</i>	<i>Семінарське заняття 7</i> 1. Взаємозв'язок України з МВФ. 2. Характеристика МБРР. 3. Передумови створення регіонального банку розвитку. 4. Принципи дії та функції Банку міжнародних розрахунків. 5. Роль світової організації торгівлі в міжнародних розрахунках	2	Основна: [14]. Додаткова: [24]

6. Теми практичних занять

Практичне заняття – форма навчального заняття, за якої викладач організовує детальний розгляд окремих теоретичних положень навчальної дисципліни і формує вміння та навички у їх практичному застосуванні шляхом індивідуального виконання студентом сформульованих завдань.

Проведення таких занять ґрунтується на попередньо підготовленому методичному матеріалі: тестах для визначення ступеня оволодіння необхідними теоретичними положеннями, наборі завдань різного рівня складності для вирішення їх на занятті. Воно містить у собі проведення попереднього контролю за знаннями, уміннями і навичками студентів, ставлення загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю студентів, вирішення завдань із їх обговоренням, розв'язування контрольних задач, їх перевірку, оцінювання. Перелік тем практичних занять наведено в табл. 6.1.

Таблиця 6.1

Перелік тем практичних занять

Назва змістового модуля	Теми практичних занять (за модулями)	Кількість годин	Література
Змістовий модуль 1 Сутність валютних систем та валютних операцій	Тема 2. Міжнародні валютні ринки і валютні операції	1	Основна: [1,14]. Додаткова: [2]
	Тема 4. Платіжний і розрахунковий баланси	1	Основна: [14]. Додаткова: [1]
Змістовий модуль 2 Міжнародні розрахунки	Тема 5. Організація міжнародних розрахунків	3	Основна: [1]. Додаткова [11]
	Тема 6. Міжнародні кредитні відносини	2	Основна: [14,15]. Додаткова: [17]

6.1. Приклади типових практичних завдань

Рівень 1 (низький рівень)

Визначте збитки продавця в Нью-Йорку, який вирішив продати 1 млн доларів виходячи із курсів:

1 дол. США = 1,68 швейцарських франків

1 дол. США = 2,01 швейцарських франків

Рівень 2 (середній рівень)

Розрахуйте вартість СПЗ (СДР) на 01.02.2015 р., якщо курс СДР на 31.01.2015 р. становив 2,18 дол. США. Курси валют на 01.02.2015 р. до долара: 0,95 євро; 82 єни; 0,97 фунтів стерлінгів.

Таблиця 6.2

Вихідні дані

Назва валют	Частка валюти в кошику	Курси валют до долара			
		31.10.2014 р.	30.11.2014 р.	31.12.2014 р.	31.01.2015 р.
1	2	3	4	5	6
Долар США	40	1	1	1	1
Євро	25	1,12	1,17	1,02	1,15
Фунт стерлінгів	20	1,07	1,23	0,85	1,24
Єна	15	110	100	95	93

Рівень 3 (високий рівень)

Визначте ціну придбання у фунтах стерлінгів для клієнта в Лондоні, який бажає купити 80 000 дол. США за одномісячним форвардним контрактом у свого банку, де курс долара 0,87 – 0,93, а одномісячний курс "форвард" 0,35 – 0,38 цента премії.

7. Самостійна робота

З усіх тем, визначених навчальним планом, передбачено лекції. Однак окремі питання, які входять до лекційного курсу та розглядають на семінарських і практичних заняттях, потребують більш детального і глибокого вивчення. Самостійна робота студентів полягає у вивченні та опрацюванні нормативної й додаткової літератури, законодавчих документів, виконання практичних завдань.

Самостійна робота є основним засобом засвоєння дисципліни "Валютно-фінансові розрахунки". Вона передбачає: вивчення лекційного матеріалу і рекомендованої літератури; засвоєння основних термінів та понять у міжнародному бізнесі; підготовку до семінарських (практичних) занять і проміжного підсумкового контролю.

Результати самостійно проведеного дослідження бакалаври оформлюють у вигляді доповіді за однією із запропонованих тем на вибір студента.

Обсяг доповіді становить 2 – 3 стандартних аркуші (формату А4).

Доповіді обговорюють у ході проведення колоквиуму, у якому беруть участь усі студенти групи.

Завдання для самостійної роботи студентів та форми контролю за нею наведено в табл. 7.1.

Таблиця 7.1

Завдання для самостійної роботи студентів та форми контролю за нею

Назва теми	Зміст самостійної роботи студентів	Кількість годин	Форми контролю за СРС	Література
1	2	3	4	5
Змістовий модуль 1. Сутність валютних систем та валютних операцій				
<i>Тема 1.</i> Валютні відносини та валютна система	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до <i>семінарського заняття</i> , огляд теоретичного матеріалу з теми "Валютні відносини та валютна система"	10	Презентація результатів	Основна: [1; 14]. Додаткова: [11]
<i>Тема 2.</i> Міжнародні валютні ринки та валютні операції	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до <i>семінарського заняття</i> , огляд теоретичного матеріалу з теми "Міжнародні валютні ринки та валютні операції"	15	Презентація результатів. Письмова контрольна робота	Основна: [1; 14]. Додаткова: [2]
<i>Тема 3.</i> Форми, види та принципи зовнішньоекономічної діяльності	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до <i>семінарського заняття</i> , огляд теоретичного матеріалу з теми "Форми, види та принципи зовнішньоекономічної діяльності"	15	Презентація результатів	Основна: [13]. Додаткова: [10]
<i>Тема 4.</i> Платіжний і розрахунковий баланси	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до <i>практичного заняття</i> , огляд теоретичного матеріалу з теми "Платіжний і розрахунковий баланси"	10	Презентація результатів. Письмова контрольна робота	Основна: [14]. Додаткова: [1]
Змістовий модуль 2. Міжнародні розрахунки				
<i>Тема 5.</i> Організація міжнародних розрахунків	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до <i>семінарського заняття</i> , огляд теоретичного матеріалу з теми "Організація міжнародних розрахунків"	15	Презентація результатів	Основна: [1]. Додаткова: [11]

Тема 6. Міжнародні кредитні відносини	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до <i>практичного заняття</i> , огляд теоретичного матеріалу з теми "Міжнародні кредитні відносини"	15	Презентація результатів	Основна: [14; 15]. Додаткова: [17]
Тема 7. Міжнародні та регіональні валютно-фінансові організації країн із ринковою економікою	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до <i>практичного заняття</i> , огляд теоретичного матеріалу з теми "Міжнародні та регіональні валютно-фінансові організації країн із ринковою економікою"	8	Презентація результатів	Основна: [14]. Додаткова: [24]
Усього		88		

7.1. Контрольні запитання для самодіагностики

Тема 1. Валютні відносини та валютна система

1. Розкрийте сутність Паризької валютної конференції.
2. Надайте характеристику другої світової валютної системи.
3. Розкрийте сутність Бреттон-Вудської конференції.
4. Розкрийте сутність Ямайської конференції.
5. Укажіть на суперечності між стихійним і державно-монополістичним регулюванням у сфері валютних відносин.
6. Розкрийте зміст регіональної валютної системи.
7. Назвіть складові елементи розрахунку СПЗ.
8. Укажіть на відмінність еку від СПЗ.
9. Укажіть етапи введення євро.
10. Дайте визначення терміна "міжнародна ліквідність".
11. Дайте визначення терміна "дисконтна політика".
12. Дайте визначення терміна "девізна політика".
13. Перелічіть різновиди девізної політики.
14. Чим саме відрізняється структурна політика від поточної?
15. Назвіть аспекти міжнародної ліквідності.

Тема 2. Міжнародні валютні ринки та валютні операції

1. Дайте визначення терміна "валютний ринок".
2. Як називають банки, які здійснюють валютні операції?

3. Дайте визначення терміна "котирування валют".
4. Назвіть види котирування іноземних валют.
5. Дайте визначення терміна "валютна позиція".
6. Дайте визначення терміна "крос-курс".
7. Назвіть види валютної позиції.
8. Поясніть сутність валютної спекуляції та її вплив на формування валютних курсів.
9. Перерахуйте особливості формування валютних ринків у сучасних умовах.
10. Охарактеризуйте валютну операцію на умовах "спот".
11. Охарактеризуйте валютну операцію на умовах "форвард".
12. Охарактеризуйте валютну операцію на умовах "своп".
13. Укажіть, чим саме відрізняється валютний арбітраж від відсоткового арбітражу.
14. Укажіть, чим саме відрізняється валютні операції на умовах "депорту" і "репорту".
15. Дайте характеристику валютному арбітражу і його видам.

Тема 3. Форми, види та принципи зовнішньоекономічної діяльності

1. Назвіть основні форми ЗЕД.
2. Які вам відомі міжнародні об'єднання та організації?
3. Вільні економічні зони та їх сутність.
4. Види ЗЕД.
5. Назвіть основні принципи ЗЕД.
6. Основні напрями зовнішньої політики України.
7. Організаційні засади (суб'єкти) ЗЕД.
8. Які структурні одиниці суб'єктів господарської діяльності мають право здійснювати ЗЕД?
9. Сутність міжнародного спільного підприємництва.
10. Як здійснює ЗЕД Україна в особі її органів?

Тема 4. Платіжний і розрахунковий баланси

1. Дайте визначення терміна "розрахунковий баланс".
2. Дайте визначення терміна "торговельний баланс".
3. Дайте визначення терміна "баланс послуг та некомерційних операцій".
4. Дайте визначення терміна "платіжний баланс".

5. Дайте визначення терміна "баланс руху капіталів та кредитів".
6. Назвіть види розрахункового балансу.
7. Дайте характеристику дефіциту платіжного балансу.
8. Дайте характеристику профіциту платіжного балансу.

Тема 5. Організація міжнародних розрахунків

1. Перелічіть основні розділи контрактів.
2. Назвіть методи визначення ціни контракту.
3. Дайте характеристику терміна "валюта ціни".
4. Дайте характеристику терміна "валюта платежу".
5. Перелічіть види валютних ризиків.
6. Дайте характеристику терміна "вексельне законодавство".
7. Перелічіть основні реквізити векселя.
8. Дайте характеристику простого векселя.
9. Дайте характеристику переказного векселя.
10. Дайте характеристику закону про чеки у міжнародних розрахунках.
11. Дайте визначення терміна "індосамент".
12. Перелічіть види індосаментів.
13. Укажіть, яким документом користуються експортери й імпортери під час визначення умов поставок товарів.
14. Назвіть, які існують форми розрахунків у міжнародній торгівлі.
15. Перелічіть види акредитивів.
16. Укажіть чим саме відрізняється вексель від чека.
17. Охарактеризуйте безумовні банківські гарантії.
18. Охарактеризуйте умовні банківські гарантії.
19. Дайте характеристику митній вантажній декларації.
20. Дайте характеристику комерційним документам.

Тема 6. Міжнародні кредитні відносини

1. Назвіть види кредитів і боргових зобов'язань, наданих банком.
2. Дайте характеристику комерційного кредиту.
3. Дайте характеристику банківського кредиту.
4. Укажіть принципи кредитування.
5. Перелічіть види банківського кредитування.
6. Дайте характеристику терміна "овердрафт".
7. Дайте характеристику терміна "кредитна лінія".
8. Дайте характеристику терміна "факторингові операції".

9. Дайте характеристику акцептно-розрахункового кредиту.
10. Укажіть, чим саме відрізняється операція "лізинг" від операції "рентинг".

Тема 7. Міжнародні та регіональні валютно-фінансові організації країн із ринковою економікою

1. Дайте характеристику МВФ.
2. Укажіть, на яких умовах Україна вступила до МВФ.
3. Розкрийте сутність МБРР.
4. Укажіть на умови виникнення регіональних банків розвитку.
5. Охарактеризуйте структуру і функції Європейського Центрального банку.
6. Дайте характеристику Банку міжнародних розрахунків.
7. Дайте характеристику СОТ.

8. Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативну роботу здійснюють за графіком у формі індивідуальних занять-консультацій, перевірки виконання індивідуальних завдань, перевірки та захисту завдань, винесених на поточний контроль, тощо.

Індивідуально-консультативну роботу з теоретичної частини дисципліни проводять у формі:

індивідуальних консультацій (запитання – відповідь щодо проблемних питань із теоретичного матеріалу дисципліни);

групових консультацій (розгляд типових прикладів, практики впровадження та використання нових методів та методик).

Індивідуально-консультативну роботу для комплексного оцінювання засвоєння програмного матеріалу проводять у формі:

- індивідуального захисту самостійних та індивідуальних завдань;
- підготовки рефератів для виступу на науковому семінарі;
- підготовки рефератів для виступу на науковій конференції.

9. Методи навчання

Одна із вимог до сучасної вищої школи – студенти мають не тільки опанувати комплексну програму навчальної дисципліни, але й модель дії бакалавра в тій чи іншій сфері професійної діяльності (ситуації).

Для відпрацьовування такої узагальненої моделі для бакалавра, а також найбільш типових ситуацій майбутньої професійної діяльності, використовують різні форми активного навчання. До них належать: ділова гра; проблемні лекції; метод проектів; мозкові атаки (табл. 9.1).

Таблиця 9.1

**Розподіл форм та методів активізації процесу навчання
за темами навчальної дисципліни**

Тема	Практичне застосування навчальних технологій
<i>Тема 2.</i> Міжнародні ринки та валютні операції	Ситуаційне завдання: 1) Розрахунок грошових надходжень компанії (експортера); 2) Визначення вартості форвардного покриття та форвардних цін
<i>Тема 5.</i> Організація міжнародних розрахунків	Ділова гра "Маклер"
<i>Тема 6.</i> Міжнародні кредитні відносини	Ділова гра "Маклер". Ситуаційне завдання: Визначення впливу зміни валютного курсу на суму кредиту

Хоча перелічені методи відрізняються як формою проведення занять, так і завданнями, які необхідно вирішувати в навчальному процесі, вони мають такі спільні цілі:

- активізувати сприйняття матеріалу в навчальному процесі;
- відтворити реальні професійні ситуації та фрагменти майбутньої професійної діяльності;
- прищепити навички у творчому аналізі фактичного матеріалу;
- виховати системне мислення, що містить у собі комплексне розуміння ситуації, що склалася;
- прищепити навички у самостійному (колективному) вирішенні проблемних питань;
- оволодіти методами моделювання ситуацій, наслідків ухвалення рішень, здійснення дій.

Ділова гра – це моделювання реальної діяльності фахівця у спеціально створеній проблемній ситуації.

У навчальному процесі ділову гру використовують із метою закріплення тих знань, які здобуває студент під час лекційної та самостійної роботи. Застосування ділових ігор дозволяє максимально наблизити

навчальний процес до практичної діяльності, урахувати реалії сьогодення, ухвалювати рішення в умовах конфліктних ситуацій, відстоювати свої позиції, розвивати в учасників гри колективізм і відчуття команди, досягти результатів за досить обмежений час.

У спеціально створених умовах майбутній спеціаліст програє найрізноманітніші життєві та виробничі ситуації, що допомагають йому сформулювати світогляд, відстояти свою позицію, набути професійних знань, умінь та навичок.

Проблемні лекції передбачають виклад матеріалу, що містить у собі систему проблем і вимагає самостійної пошуково-дослідницької діяльності студентів.

На таких лекціях здійснюють диференційований підхід до навчання (із виділенням формальних груп за рівнями можливої активності). Психологічну підготовку розпочинають із проблемної ситуації, аналізу суперечностей, формулювання проблеми, а потім залучення студентів до її вирішування. Уточнення опису ситуації, приклади із практики, формулювання проблемних запитань, участь у пошуку відповідей на них – характерні особливості діяльності студентів; викладач максимально залучає їх до участі в лекції.

Зміст проблемної лекції відображає найновіші досягнення науки і передової практики, об'єктивні суперечності на шляху наукового пізнання і засвоєння його результатів у навчанні. Таким чином, для проблемного викладу відбирають вузлові, визначальні розділи курсу, які у своїй сукупності становлять основний концептуальний зміст навчальної дисципліни "Валютно-фінансові розрахунки", найбільш важливі для майбутньої професійної діяльності та складні для засвоєння студентами.

Навчальні проблеми є доступними за своєю складністю для студентів та враховують їх пізнавальні можливості, перебувають у межах предмета і є значущими для засвоєння нового матеріалу і загального та професійного розвитку особистості студента.

Основна дидактична цінність ігрового методу в тому, що він відкриває перед студентами пізнавальні можливості, які не доступні їм за інших умов. У діловій грі відтворюють предметний та соціальний зміст майбутньої професійної діяльності спеціалістів і студент виконує квазіпрофесійну діяльність, що має в собі риси як навчальної, так і майбутньої професійної діяльності.

Метод проектів передбачає виконання практичних завдань (проектів), що поступово ускладнюються. Головна мета методу проектів – розвиток пізнавальних, творчих навичок у студентів, вміння самостійно конструювати власні знання, орієнтуватись в інформаційному просторі. Головна вимога методу проектів – наявність значущої проблеми, яка потребує інтегрованого знання, дослідницького пошуку її вирішення, необхідності у самостійній діяльності.

Мозкові атаки – це метод вирішення невідкладних завдань за дуже обмежений час. Сутність його полягає в тому, щоб висловити якнайбільшу кількість ідей за невеликий проміжок часу, обговорити та здійснити їх селекцію.

Вибір контрольних форм і методів активного навчання здійснюють виходячи зі структури та змісту навчальної дисципліни, контрольних цілей та завдань навчання. Переважно, використання активних методів навчання здійснюють після опрацювання типових методик і розрахування традиційних форм навчання – розв'язання типових задач, проведення традиційних семінарських і практичних занять (див. табл. 9.1)

10. Методи контролю

Система оцінювання знань, умінь та навичок студентів передбачає виставлення оцінок за всіма формами проведення занять.

Перевірка та оцінювання знань студентів може проводитись у таких формах:

- 1) оцінювання роботи студентів у процесі практичних (семінарських) занять;
- 2) оцінювання виконання індивідуального завдання;
- 3) здійснення проміжного контролю;
- 4) здійснення модульного контролю;
- 5) здійснення підсумкового письмового контролю.

Загальна модульна оцінка складається з поточної оцінки, яку студент отримує під час практичних (семінарських) занять та лекцій, оцінки за виконання самостійної роботи та оцінки з колоквиуму. Для оцінювання роботи студента протягом семестру підсумкову рейтингову оцінку розраховують як суму оцінок за різні види занять та контрольні. Максимальна рейтингова оцінка за вивчення дисципліни в семестрі 100 балів.

Порядок підсумкового контролю з навчальної дисципліни.
Підсумковий контроль за знаннями та компетентностями студентів із навчальної дисципліни здійснюють на підставі проведення підсумкової письмової контрольної роботи.

Зразок підсумкової контрольної роботи

Завдання 1 (3 бали)

Англійська компанія "Тайт Фіт Лтд" імпортує джинси з Італії та перепродає їх оптом в Англії. У січні компанія "Тайт Фіт Лтд" купує партію джинсів вартістю 90 тис. євро, які має оплатити в березні. Компанія перепродає всі джинси за цінами, визначеними у прейскуранті, і дохід від продажу становить 50 тис. фунтів, курс обміну на євро був 2,410 – 2,414. У березні, коли постачальник мав одержати оплату, курс обміну становив 2,112 – 2,116.

Компанія "Тайт Фіт Лтд" одержує євро від свого банку за курсом "spot". Розрахуйте очікуваний і фактичний прибуток від перепродажу цієї партії джинсів.

Завдання 2 (3 бали)

Англійський імпортер уклав контракт на купівлю партії товарів у суспільного постачальника і мав заплатити 3 тис. євро за ці товари 8 червня, імпортер бажає забезпечити покриття свого валютного ризику, тому 8 березня він укладає тримісячний форвардний контракт зі своїм банком на продаж йому цієї валюти. 8 червня англійський імпортер повідомляє своєму банку, що із-за затримання доставки товарів платіж має бути відкладеним до 8 липня, і банк погоджується продовжити форвардний контракт на місяць. Обмінні курси для євро були:

8 березня

Курс "spot"	2,0940 – 2,0980.
Тримісячний курс "форвард"	0,75 – 1,95 (дисконтна).

8 червня

Курс "spot"	2,1260 – 2,1300.
Одномісячний курс "форвард"	0,10 – 1,50 (дисконтна).

Розрахуйте, скільки доведеться платити клієнту, якщо форвардний валютний контракт буде продовжено.

Завдання 3 (4 бали)

Розрахуйте вартість СПЗ (СДР) на 01.03.2015 р., якщо курс СДР на 31.01.2015 р. становив 2,17 дол. США. Курси валют на 01.03.2015 р. до долара: 0,94 євро; 81 єна; 0,96 фунтів стерлінгів.

Таблиця 10.1

Вихідні дані

Назва валют	Частка валюти в кошику	Курси валют до долара			
		30.11. 2014 р.	31.12. 2014 р.	31.01. 2015 р.	28.02. 2015 р.
Долар США	40	1	1	1	1
Євро	25	1,12	1,17	1,02	1,15
Фунт стерлінгів	20	1,07	1,23	0,85	1,24
Єна	15	110	100	95	93

Критерії оцінювання завдання 1–2 (3 бали)

0,5 бала – за правильне подання та використання методичного апарату;

1 бал – за арифметичну правильність розрахунку;

0,75 бала – за наявність і ґрунтовність висновку;

0,5 бала – за охайність подання результатів;

0,25 бала – за наявність пояснень щодо алгоритму розрахунку показників.

Критерії оцінювання завдання 3 (4 бали)

1 бал – за правильне подання та використання методичного апарату;

2 бали – за арифметичну правильність розрахунку;

0,5 бала – за охайність подання результатів;

0,5 бала – за наявність і ґрунтовність висновку.

Таблиця 10.2

Накопичувальна рейтингова система оцінювання для студентів напряму підготовки 6.030508 "Фінанси і кредит"

Теми дисципліни	Види заняття, контрольний захід	Кількість балів
1	2	3
Змістовний модуль 1. Сутність валютних систем та валютних операцій		
Тема 1. Валютні відносини та валютна система	Лекції 1 – 2: присутність	2
	Практичне заняття 1 – 2: робота на занятті	2
	СРС: виконання завдання	

1	2	3
<i>Тема 2. Міжнародні валютні ринки та валютні операції</i>	Лекції 3 – 5: присутність	3
	Практичні заняття 3 – 5: робота на занятті	7
	СРС: виконання завдання	
	Ділова гра "Маклер"	2
<i>Тема 3. Форми, види та принципи зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД)</i>	Лекція 6: присутність	1
	Практичне заняття 6: робота на занятті	3
	СРС: виконання завдання	
	Ділова гра "Маклер"	2
<i>Тема 4. Платіжний і розрахунковий баланси</i>	Лекції 7 – 8:	2
	Практичні заняття 7 – 8: робота на занятті	4
	Поточна КР	5
	СРС: виконання завдання	
	Ділова гра "Маклер"	4
	Колоквіум	10
Змістовий модуль 2. Міжнародні розрахунки		
<i>Тема 5. Організація міжнародних розрахунків</i>	Лекції 9 – 12: присутність	4
	Практичні заняття 9 – 12: робота на занятті	8
	СРС: виконання завдання	
	Ділова гра "Маклер"	8
<i>Тема 6. Міжнародні кредитні відносини</i>	Лекції 13 – 14: присутність	2
	Практичні заняття 13 – 14: робота на занятті	4
	СРС: виконання завдання	
	Ділова гра "Маклер"	4
<i>Тема 7. Міжнародні та регіональні валютно-фінансові організації країн із ринковою економікою</i>	Лекції 15 – 17: присутність	3
	Практичні заняття 15 – 17: робота на занятті.	5
	Поточна КР	
	СРС: виконання завдання	5
	Колоквіум	10
Загальна кількість балів		100

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Систему оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей студентів денної форми навчання наведено в табл. 11.1.

Система оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей

Професійні компетентності	Навчальний тиждень	Години	Форми навчання			Оцінка рівня сформованості компетентностей	
						Форми контролю	Макс. бал
1	2	3	4			5	6
Змістовий модуль 1. Сутність валютних систем та валютних операцій							
Здатність визначати валютну політику світової валютної системи	1-2	Ауд.	2	Лекція	Тема 1. Валютні відносини і валютна система	Робота на лекції	2
			2	Практичне заняття	Вирішення практичних завдань щодо визначення структури валютної системи та їх відмінностей	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
		СРС	10	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику Виконання практичних завдань щодо визначення девальвації та ревальвації валют	Перевірка ДЗ	1
Здатність визначати функції валютного ринку	3	Ауд.	2	Лекція	Тема 2. Міжнародні валютні ринки та валютні операції	Робота на лекції	1
			2	Практичне заняття	Вирішення практичних завдань щодо класифікації валютних операцій	Активна участь у виконанні практичних завдань	0,5
		СРС	5	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику Виконання практичних завдань щодо розрахунку валютних курсів	Перевірка ДЗ	0,5

Продовження табл. 11.1

1	2	3	4		5	6	
Здатність визначати методи котирування іноземних валют	4	Ауд.	2	Лекція	Тема 2. Міжнародні валютні ринки та валютні операції	Робота на лекції	1
			2	Практичне заняття	Вирішення практичних завдань щодо визначення механізму використання термінових валютних операцій як способу запобігання курсовим втратам у процесі експорту та імпорту товарів	Активна участь у виконанні практичних завдань	0,5
		СРС	5	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику Виконання практичних завдань щодо визначення крос-курсів	Перевірка ДЗ, завдання за темами	5
Здатність визначати курси своп, спот та форвард	5	Ауд.	2	Лекція	Тема 2. Міжнародні валютні ринки та валютні операції	Робота на лекції	1
			2	Практичне заняття	Вирішення практичних завдань щодо співставлення цілей спекулятивного й конверсійного валютного арбітражу	Активна участь у виконанні практичних завдань. Усне опитування	2,5
		СРС	5	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику Виконання практичних завдань щодо визначення документообігу у процесі розрахунків платіжними дорученнями	Перевірка есе. Перевірка ДЗ	1,5
Здатність визначати форми зовнішньоекономічної діяльності	6	Ауд.	2	Лекція	Тема 3. Форми, види та принципи зовнішньоекономічної діяльності	Робота на лекції	1
			2	Практичне заняття	Вирішення практичних завдань щодо укладання контракту з експортно-імпортних операцій. Ділова гра	Активна участь у виконанні практичних завдань	4,5
		СРС	5	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику Виконання практичних завдань щодо розрахунку експортної ціни на товари	Перевірка ДЗ	0,5

Продовження табл. 11.1

30

1	2	3	4		5	6	
Здатність до визначення форм міжнародної співпраці	7	Ауд.	2	Лекція	Тема 3. Форми, види та принципи зовнішньоекономічної діяльності	Робота на лекції	1
			2	Практичне заняття	Вирішення практичних завдань щодо розрахунку прибутковості від зовнішньоекономічної торгівлі підприємств України різних форм власності	Активна участь у виконанні практичних завдань. КР	3,5
		СРС	5	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику Виконання практичних завдань щодо розрахунку прибутку на підприємствах Харківщини	Перевірка ДЗ	0,5
Здатність до визначення принципів зовнішньоекономічної діяльності	8	Ауд.	2	Лекція	Тема 3. Форми, види та принципи зовнішньоекономічної діяльності	Робота на лекції. Колоквіум	11
			2	Практичне заняття	Вирішення практичних завдань щодо розроблення фінансового плану з експорту товарів. Контрольна робота	Активна участь у виконанні практичних завдань. КР	8,5
		СРС	5	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику Виконання практичних завдань щодо визначення валютних ризиків від зовнішньоекономічної діяльності	Перевірка ДЗ	0,5
Здатність до розрахунку міжнародних балансів та визначення валютної позиції банку	9	Ауд.	2	Лекція	Тема 4. Платіжний і розрахунковий баланси	Робота на лекції	1
			2	Практичне заняття	Вирішення практичних завдань щодо складання платіжного балансу	Активна участь у виконанні практичних завдань	3
		СРС	10	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику Вирішення практичних завдань щодо визначення дефіциту платіжного балансу і його вплив на економіку країни	Перевірка ДЗ	1

1	2	3	4		5	6			
Змістовий модуль 2. Міжнародні розрахунки									
Здатність до визначення умов поставки товарів	10	Ауд.	2	Лекція	Тема 5. Організація міжнародних розрахунків	Робота на лекції	1		
			2	Практичне заняття	Вирішення практичних завдань щодо визначення сутності комесійних та консигнаційних контрактів у ЗЕД	Активна участь у виконанні практичних завдань	3		
		СРС	5	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику	Виконання практичних завдань щодо визначення валюти платежу	Перевірка ДЗ, завдання за темами	1	
					Виконання практичних завдань щодо визначення валюти платежу				
		Здатність до визначення валютно-фінансових умов зовнішньоторговельних контрактів	11	Ауд.	2	Лекція	Тема 5. Організація міжнародних розрахунків	Робота на лекції	1
					2	Практичне заняття	Вирішення практичних завдань щодо складання векселів у ЗЕД	Активна участь у виконанні практичних завдань	2
СРС	5			Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику	Виконання практичних завдань щодо складання комерційних документів	Перевірка ДЗ	2	
					Виконання практичних завдань щодо складання комерційних документів				
Здатність до визначення форм розрахунків у ЗЕД	12			Ауд.	2	Лекція	Тема 5. Організація міжнародних розрахунків	Робота на лекції	1
					2	Практичне заняття	Вирішення практичних завдань щодо класифікації акредитивної форми розрахунків	Активна участь у виконанні практичних завдань	3,5
		СРС	5	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику	Виконання практичних завдань щодо складання схем розрахунків	Перевірка ДЗ	0,5	
					Виконання практичних завдань щодо складання схем розрахунків				

Закінчення табл. 11.1

32

1	2	3	4		5	6	
Здатність до визначення основних ознак за якими класифікують зовнішньоекономічні кредити	13	Ауд.	2	Лекція	Тема 6. Міжнародні кредитні відносини	Робота на лекції	1
			2	Практичне заняття	Вирішення практичних завдань щодо розрахунку кредитоспроможності підприємства	Активна участь у виконанні практичних завдань	3
		СРС	7	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику Виконання практичних завдань щодо визначення економічної ефективності від кредитних операцій	Перевірка ДЗ. Завдання до тем	1
Здатність до визначення джерел фінансування імпортерів та експортерів	14	Ауд.	2	Лекція	Тема 6. Міжнародні кредитні відносини	Робота на лекції	1
			2	Практичне заняття	Вирішення практичних завдань щодо обґрунтування кредитного проекту підприємства	Активна участь у виконанні практичних завдань	3
		СРС	8	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику Виконання практичних завдань щодо валютної окупності проекту	Перевірка ДЗ	1
Здатність до визначення методів і форм діяльності міжнародних валютно-фінансових організацій	15-17	Ауд.	2	Лекція	Тема 7. Міжнародні та регіональні валютно-фінансові організації країн із ринковою економікою	Робота на лекції. Колоквіум	13
			2	Практичне заняття	Вирішення практичних завдань щодо визначення умов отримання Україною кредитів від міжнародних організацій	Активна участь у виконанні практичних завдань. Контрольна робота	8,5
		СРС	8	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику Виконання практичних завдань щодо визначення міжнародного боргу України	Перевірка ДЗ	1,5
УСЬОГО годин			144	Загальна максимальна кількість балів із дисципліни		100	

Розподіл балів у межах тем змістових модулів наведено в табл. 11.2.

Таблиця 11.2

Розподіл балів за темами

Поточне тестування та самостійна робота							Сума
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2			100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	
4	12	6	15	20	10	13	80
Колоквіум				Колоквіум			20
10				10			

Примітка. T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

Максимальну кількість балів, яку може накопичити студент протягом тижня за формами та методами навчання, наведено в табл. 11.3.

Таблиця 11.3

Розподіл балів за тижнями

Теми змістового модуля		Лекційні заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Семінарські заняття	Диктант	Захист індивідуального завдання	Перевірка есе	Презентація	Експрес-опитування	Тестування	Письмова контрольна робота	Захист ІНДЗ	Колоквіум	Усього
1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Змістовий модуль 1. Сутність валютних систем та валютних операцій	Тема 1	1 тиждень	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
		2 тиждень	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
	Тема 2	3 тиждень	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
		4 тиждень	1	5,5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6,5
		5 тиждень	1	1,5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3,5
	Тема 3	6 тиждень	1	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6
	Тема 4	7 тиждень	1	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5
		8 тиждень	1	4	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	10

1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Змістовий модуль 2 Міжнародні розрахунки	Тема 5	9 тиждень	1	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5
		10 тиждень	1	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5
		11 тиждень	1	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5
		12 тиждень	1	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5
	Тема 6	13 тиждень	1	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5
		14 тиждень	1	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5
	Тема 7	15 тиждень	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
		16 тиждень	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
		17 тиждень	1	2,5	-	-	-	-	-	-	-	-	3,5	-	10
Усього		17	54,5	-	-	-	-	-	-	-	-	8,5	-	20	100

Підсумкову оцінку з навчальної дисципліни визначають, відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ (табл. 11.4).

Оцінки за цією шкалою заносять до відомостей обліку успішності, індивідуального навчального плану студента та іншої академічної документації.

Таблиця 11.4

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D		
60 – 63	E	задовільно	не зараховано
35 – 59	FX	незадовільно	
1 – 34	F		

12. Рекомендована література

12.1. Основна

1. Боринець С. Я. Міжнародні валютно-фінансові відносини : підруч. / С. Я. Боринець. – 2-ге вид. – К. : Знання, 2003. – 305 с.
2. Бункина М. К. Валютный рынок / М. К. Бункина. – М. : АО "ДИС", 2002. – 112 с.
3. Вахненко Т. Про визначальні фактори формування обмінних курсів / Т. Вахненко // Вісник НБУ. – 2004. – № 8. – С. 31–36.
4. Верченко А. Л. Валютное регулирование и валютный контроль в РФ / А. Л. Верченко // Банковское дело. – 2005. – № 4. – С. 10–15.
5. Владимир О. Динаміка валютного курсу національної грошової одиниці України та її вплив на розвиток економіки в цілому / О. Владимир // Вісник ТАНГ. – 2005. – № 4. – С. 27–33.
6. Галь В. М. Про валютний ринок / В. М. Галь // Бюлетень Національного банку України. – 2005. – № 1. – С. 28–30.
7. Головинська В. Україна і Світова організація торгівлі: стан, проблеми, перспективи інтеграції / В. Головинська ; Українська академія держ. управління при Президентіві України ; Центр дослідження адміністративної реформи. – К. : Видавництво УАДУ, 2008. – 167 с.
8. Гончарук А. На шляху до Світової організації торгівлі / А. Гончарук // Урядовий кур'єр. – 2008. – № 348. – С. 8–9.
9. Горшкова Н. Валютне регулювання в Україні : навч. посіб. / Н. Горшкова. – К. : Альфа-Принт, 2006. – 195 с.
10. Губарева І. О. Міжнародні розрахунки і валютні операції : конспект лекцій для студ. спец. 8.050.105 усіх форм навчання / І. О. Губарева. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2006. – 128 с.
11. Завальна Ж. В. Валютне право України : навч. посіб. / Ж. В. Завальна, М. В. Старинський. – 2-ге вид. – Суми: ВТД "Університетська книга", 2006. – 384 с.
12. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств : підруч. для студ. вищ. навч. закладів екон. спец. / І. В. Багорова, Н. І. Редіна, В. С. Власюк та ін. ; за ред. І. В. Багрової ; Дніпропетровський державний фінансово-економічний інститут. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 579 с.

13. Кондусова Л. Ф. Валютно-фінансові розрахунки зовнішньоекономічної діяльності / Л. Ф. Кондусова, І. І. Нескородева. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2010. – 200 с.

14. Кондусова Л. Ф. Валютно-финансовые расчеты внешнеэкономической деятельности : конспект лекций / Л. Ф. Кондусова. – 2-е изд., стереотип. – Х. : ИД "ИНЖЭК", 2006. – 128 с.

15. Міжнародні розрахунки та валютні операції : навч. посіб. / О. І. Береславська, О. М. Наконечний, М. Г. Пясецька та ін. – К. : КНЕУ, 2007. – 392 с.

16. Платонова И. Н. Валютные операции : учеб. пособ. / И. Н. Платонова. – М. : БЕК, 2007. – 356.

17. Шемет Т. С. Теорія і практика валютного курсу : навч. посіб. / за ред. О. І. Рогача. – К. : Либідь, 2006. – 360 с.

18. Щербаков О. Валютна політика Національного банку України / О. Щербаков // Вісник НБУ. – 2007. – № 6. – С. 6–9.

12.2. Додаткова

19. Жаліло А. Я. Конкурентоспроможність економіки України в умовах глобалізації / Я. А. Жаліло, Я. Б. Базилюк. – К. : НІСД, 2005. – С. 34–42.

20. Заблодська Р. О. Детермінанти інституалізації ринку послуг в Україні в контексті набуття членства в СОТ / Р. О. Заблодська // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – № 8. – С. 30–37.

21. Інструкція про порядок організації та здійснення валютнообмінних операцій на території України, затверджена постановою Правління НБУ від 30 квітня 2014 р. № 249 // Законодавчі і нормативні акти з банківської діяльності. – 2014. – № 7. – С. 11–21

22. Кныш В. Валютный рынок *Forex* / В. Кныш // Вестник. – 2006. – № 2. – С.93–97.

23. Костюченко О. А. Валютне законодавство України: навч. посіб. / О. А. Костюченко. – К. : Атіка, 2006. – 304 с.

24. Международные валютно-кредитные и финансовые отношения / Г. З. Базаров, С. Г. Беляев, Л. П. Белых и др. ; под ред. С. Г. Беляева и В. И. Кошкина. – М. : Закон и право, ЮНИТИ, 2008. – 231 с.

12.3. Інформаційні ресурси

25. Данилишин Б. Вступ до Світової організації торгівлі відповідає національним інтересам України [Електронний ресурс] / Б. Данилишин. – Режим доступу : www.me.gov.ua, 2008.

26. Офіційний сайт Державної служби статистики України. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.

27. Офіційний сайт *World trade organization*. – Режим доступу : <http://www.wto.in.ua>.

28. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. – Режим доступу : www.minfm.gov.ua.

29. Про систему валютного регулювання і валютного контролю: Декрет Кабінету Міністрів України від 19 лютого 1993 року // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 17 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.kyev.ua>.

30. Про режим валютних рахунків громадян в уповноважених банках України : Декрет Кабінету Міністрів України від 2 грудня 1992 року // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 3 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.kyev.ua>.

13.4. Методичне забезпечення

31. Кондусова Л. Ф. Збірник задач з навчальної дисципліни "Валютно-фінансові розрахунки зовнішньоекономічної діяльності" для студентів спец. "Фінанси" всіх форм навчання // Л. Ф. Кондусова, Л. О. Тижненко. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2009. – 68 с.

Додатки

Додаток А

Таблиця А.1

Структура складових професійних компетентностей з навчальної дисципліни "Валютно-фінансові розрахунки"

38

Складові компетентності, яку формулюють у межах теми	Мінімальний досвід	Знання	Уміння	Комунікації	Автономність і відповідальність
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Валютні відносини та валютна система					
Визначення основних рис валютних відносин і валютних систем	Сутність поняття світової валютної системи вільної конкуренції	Знання характеристик валютних систем, їх класифікації	Здійснювати вибір заходів щодо реалізації валютної політики	Ефективно формувати валютну політику країни	Відповідальність за точність і коректність прийнятого рішення щодо форми валютної політики
Тема 2. Міжнародні валютні ринки та валютні операції					
Визначити цілі та принципи роботи валютних ринків	Умови і необхідність виконання валютних операцій	Знання характеристик видів валютних операцій ("форвард", "своп")	Здійснювати обґрунтування валютних операцій	Ефективно формувати валютну позицію	Відповідальність за точність і коректність здійснення спекулятивного і конверсійного валютного арбітражу
Тема 3. Форми, види та принципи зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД)					
Визначати форми, види та принципи зовнішньоекономічної діяльності	Сутність поняття зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД)	Знання форм видів та принципів ЗЕД	Здійснювати аналіз форм, видів та принципів ЗЕД	Ефективно формувати форми та види ЗЕД	Приймати ефективні рішення щодо форм зовнішньоекономічної діяльності

1	2	3	4	5	6
Тема 4. Платіжний і розрахунковий баланси					
Визначати технологію розроблення платіжного балансу	Сутність поняття та роль міжнародних балансів	Знання факторів, що впливають на динаміку основних статей платіжного балансу	Здійснювати аналіз платіжного балансу	Презентувати результати платіжного балансу	Приймати ефективні рішення щодо валютних обмежень
Тема 5. Організація міжнародних розрахунків					
Здійснювати обґрунтований вибір міжнародних розрахунків	Характеристика чинників, які впливають на вибір валютно-фінансових та платіжних умов контракту	Знання базисних умов поставки: "Інкотермс-2010"	Здійснювати обґрунтування платіжних засобів	Презентувати результати використання різних форм міжнародних розрахунків	Приймати рішення та відповідати за валютно-фінансові та платіжні умови контрактів
Тема 6. Міжнародні кредитні відносини					
Визначати основні ознаки, за якими класифікують зовнішньоекономічні кредити	Сутність видів банківських кредитів: експортний, фінансовий, валютний	Знання основних етапів та принципів кредитування	Здійснювати обґрунтування рішень, щодо методів і джерел фінансування імпортерів та експортерів	Презентувати результати валютної окупності проекту	Приймати рішення та відповідати за фінансову можливість позичальника щодо повернення кредиту
Тема 7. Міжнародні та регіональні валютно-фінансові організації країн з ринковою економікою					
Визначати принципи побудови МВФ, МБРР	Сутність методів і форм діяльності МВФ, МБРР	Знання формування капіталу міжнародних фінансових організацій	Оцінювати ефективність міжнародних кредитів	Презентувати результати отримання міжнародних кредитів	Приймати рішення та відповідати за ефективність міжнародних кредитів

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Робоча програма
навчальної дисципліни**

"ВАЛЮТНО-ФІНАНСОВІ РОЗРАХУНКИ"

**для студентів напряму підготовки
6.030508 "Фінанси і кредит"
денної форми навчання**

Самостійне електронне текстове мережне видання

Укладачі: **Кондусова** Лариса Федорівна
Кіпа Марина Олександрівна
Олійник Тетяна Володимирівна

Відповідальний за випуск *Журавльова І. В.*

Редактор *Доценко О. Г.*

Коректор *Доценко О. Г.*

План 2015 р. Поз. № 107 ЕВ. Обсяг 40 с.

Видавець і виготівник – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Леніна, 9-А

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.*